65ste Jaargang No. 5341 — DAGBLAD — Maandag 2 Februari 1948

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt niet op Zon- en feestdagen. Abonnementsprijs Curaçao en Bonaire ƒ 2.—, Aruba, Suriname en de Bovenwindse Eilanden ƒ 2.50, buitenland ƒ 3.— per maand, bij vooruitbetaling. Advertentieprijs f1.— per cm. kolomlengte.

Uitgave van de Paulus-Drukkerij te Curaçao. Hoofdredacteur Ad. Versney. Adres voor directie, redactie en administratie: Conscientiesteeg 27. Postbus no. 80, telefoon Directie en Administratie no. 1550, Redactie no. 1858.

Agent voor Aruba, Oranjestad, J. E. Croes, Nassaustraat 376; voor Aruba, San Nicolas, G. D. Hofstee, Bankiers, Hollandsche Bank Unie, N.V., Maduro & Curiel's Bank, beide te Willemstad, Curaçao, Nederlandse Crediet-bank N.V., bijkantoor te Venray (Nederland).

De Paus vraagt meer hulp aan de Argentijnen

Conferentie over Italiaanse Kolonien begonnen

De verbranding van Gandhi's stoffelijk overschot

DE PAUS TOT ARGENTINIE

Jaohn P. Mc Knight seint uit Vaticaanstad, dat Z.H. de Paus van Rome een beroep heeft gedaan op de bevolking van Argentinië, zeggende dat dit volk en land op een bijzondere wijze door de Almachtige Vader bevoorrecht is, doordat het verschillende dingen in overtollige mate ontvangen heeft. De Heilige Vader deed daarom weder een beroep op de inwoners van Argentinië om hun hulp te bieden aan lijdend Europa. De Paus beschreef dit als een „wezenlijke plicht" der Argentijners. De Paus gaf deze boodschap aan Mons. Capello van Buenos Aires.

Tevens deed de Heilige Vader een beroep op „Sindicato Catolico Cinematografico Argentino (SINCA) om te blijven doorwerken op de ingeslagen weg, nl. om het katholicisme te doen gelden bij het vervaardigen der rolprenten.

Mons. Capello is pas verleden week tot Bisschop gewijd en werd tegelijker tijd benoemd tot Geheim Kamerheer van den Paus. Op zijn audientie werd hij vergezeld door Ciro Martines Repetto, Argentijnse Zaakgelastigde bij de Heilige Stoel. Tevens waren er verschillende andere leden van de „Sinca", alsmede burger en religieuze autoriteiten op de audientie bij den Paus aanwezig Dit bezoek werd op het witte doek gebracht en de rede van de Paus werd in het Spaans weergegeven. Na de plechtigheid werd een documentaire film over het Maria-Congres vertoond.

In het biezonder dankte de Paus het volk van Argentinië voor de reeds gegeven hulp aan de volkeren van verslagen Europa. Hij hoopte, dat deze hulp steeds moge blijven voortduren in het belang van de mensheid in het algemeen.

De Heilige Vader sprak als volgt:

„Eerbiedigwaardige broeders en beminde kinderen van de republiek van Argentinië, Gij luistert weder naar de stem van Uw algemene Vader, die U lief heeft en die ten alle tijden bereid is U te aanhoren met de zelfde liefde en genegenheid als altijd. Deze keer zal het niet zijn om Gloria in Excelsus te zingen, temidden van schelle lichten, doch dit maal zal mijn stem om duidelijke wijze klinken om twee redenen, nl. om U allen van harte te bedanken voor de steun, welke gij aan de Europese landen geboden hebt en op de tweede plaats om nogmaals een beroep te doen op de generositeit van uw volk. Op de eerste plaats de dankbetuiging. In een wereld en op een uur, waarin onze woorden meer dan eens verkeerd zijn begrepen of erger, aldus geinterpreteerd werden, moeten wij bekennen dat ons vaderlijke hart rust heeft gevonden in Uw zachte trouwhartigheid. De edelmoedig waarmede gij het beroep, welke wij op uw volk gedaan hebben, hebt beantwoord, heeft de volkeren in Europa die zoveel gedurende de oorlog geleden hebben, goed gedaan. Dit is de reden waarom wij U thans onze hartgrondige dank betuigen, in het algemeen aan allen die op de een of andere wijze hebben deelgenomen aan de hulpverlening en in het biezonder aan de commissie voor hulpverlening aan Europa, welke commissie geleid werd door haar voorzitster, onze beminde dochter in Jesus Christus, Sara Bendit de Pereda.

Nu ook de nood ons dreigt, dag en dag dichterbij naderend, mogen wij niet zwijgen. Onze stem is daarom thans gelijk een noodkreet, die een nobele energie in uw harten wil doen ontvlammen. Daarom richt Uw Vader weder zijn open handen tot U en doet weder een beroep op Uwe vrijgevigheid. Ik doe nogmaals een beroep op Uw Christelijke edelmoedigheid zonder te vrezen, dat de bron is uitgeput. Ofschoon Ik zelf best weet dat de afgrond der zeeën een bodem hebben, wil ik niet aan nemen dat Uw vrijgevigheid ook een eind heeft. Denkt wel aan de woorden van de H. Matheus die gezegd heeft: „Geen glas water zal onbeloond blijven."

Door vrijgevig te zijn, verheft gij Uzelf boven de anderen, die door egoisme zijn geslagen.

Welbeminde kinderen van de republiek van Argentinië groot zijn de gaven welke God op U heeft neergestort, doch des te groter zijn de nood van uw broeders in Europa. Welnu, broeders en zusters toont weder, zoals gij het reeds gedaan hebt, met daden uw liefde voor de mensheid, want alles moet door de liefde komen van het geen komen zal of gekomen is. Doet zulks, al mocht het enige opoffering eisen.

Ik zal eindigen met de zegen van den Almachtige af te smeken voor U en de uwen, voor allen die hebben deelgenomen aan het edele werk om de pijnen der lijdenden in Europa te verzachten. Moge Gods zegen dalen over uw edelmoedige harten, die vlammen om het leed te verzachten.

Recht tot het Hart

Menig lijkt voor het goede te slecht en voor het slechte te goed.

DE VERBRANDING VAN GANDHI'S OVERSCHOT.

Het lichaam van Gandhi werd verbrand op een hoge stapel welriekende blokken sandelhout. De aanwezige menigte ging zich verschillende malen te buiten aan hevige aanvallen van verdriet. Zijn zoon Devadas plaatste steenkool op de vier hoeken van de houtstapel, vlak onder het met bloemen bedekte lichaam.

Politie en soldaten zwaaiden herhaaldelijk met stokken en geweren om de menigte van tienduizenden terug te houden, die steeds maar opduwden en trappelde in een poging iets te kunnen zien van deze aandoenlijke plechtigheid, Er hadden talrijke ongelukken plaats, maar geen enkele dodelijk. Het Indische leger houdt zich in het gehele land gereed, terwijl de regeringsautoriteiten, die niets los laten, nog steeds verward zijn over de situatie. Zij weten niet of Gandhi gedood werd om zijn prediking voor niet gewelddadigheid of om andere redenen. Wijd verspreid heerst het geloof, dat de moord op Gandhi een onderdeel is van een uitgebreid plan de uiterste linksen om de oude garde van Congrespartij, die nu aan de macht is omver te werpen. Het schijnt zeker, dat er een reorganisatie van het kabinet zal volgen al was het maar om tegenmoet te komen aan de klachten, dat er geen voldoende veiligheidsmaatregelen getroffen waren om Gandhi te beschermen.

De plundering duurt voort in de provincie Bombay en heeft voornamelijk onder de Hindoes zelf plaats.

De menigte, die de verbranding gadesloeg, trachtte zich meester te maken van een weinig as en van geschroeid hout. Zij werden echter tegengehouden door de politie, die er voor vreesden, dat de dichtbijstaanden in het vuur werden geduwd. Het vuurd werd 6 uren aangehouden en vervolgens werd de as verzameld, die later geworpen werd in de heilige Gangesrivier. Nadat het vuur had opgehouden, namen Devadas en zijn broeder Ramadas een bad in de rivier, zoals door hun godsdienst vereist wordt. Zij hadden gevast sedert het stervensuur van Gandhi, maar nu konden zij weder eten. Het gehele Indonesische kabinet en de gouverneur-generaal graaf Mountbatten met zijn gemalin woonden de plechtigheid bij. De gravin redde nog een Hindoestaanse vrouw van de vlammen, toen deze te veel werd opgeduwd.

PERSOONLIJKE COMMENTAREN VAN GANDHI'S VRIENDEN.

George Bernard Shaw, een oude vriend en bewonderaar van Gandhi, commentarieerde terneergeslagen: „Dit is een duidelijk bewijs hoe gevaarlijk het is goed te zijn".

Lord Pathick Lawrence, vroeger Secretaris van Staat voor India en Birma zeide: „Het was een grote schok toen ik vernam dat mijn intieme vriend, de beminde leider van India, op zulk een vreselijke wijze vermoord is. Ik weet dat hij boven alles gewenst heeft dat zijn dood niet zou worden gewroken noch aanleiding zou geven voor verder bloedvergieten en andere gewelddaden. Hij wilde zeker dat zijn dood verzoening zou brengen onder de volkeren van dit groot sub-continent van Azië".

Graaf Listowel, Minister voor de dominions zeide: „Dit verlies zal overal gevoeld worden. Dit is zo'n verschrikkelijk ramp dat ik mijn gedachten niet kan concentreren. Het is een afgrijselijk treurspel".

het nieuws van vandaag

Het schijnt, dat West-Europa de afgelopen week duidelijk begon te tonen, dat het de rijen gaat sluiten tegen het Russische communisme. In het Middellandse Zeegebied namen de Verenigde Staten van Amerika en Engeland krachtige stappen om de lucht- en waterwegen naar het Oosten veilig te stellen. Engeland liet het niet bij Bevins beroep op een West-Europese Unie, maar begon diplomatieke besprekingen te voeren met Frankrijk, België, Nederland en Luxemburg. Frankrijk devalueerde de frank om zijn economie te versterken en weerstand te bieden aan de druk van de linkse partijen. De Benelux-landen bespraken nieuwe verbintenissen om hun economie te coördineren en juichten over het voorstel van een Westerse Unie. Uiteraard noemde Rusland de West Europese Unie een duidelijk bewijs van het Noordamerikaanse imperialisme.

Rusland stuurde protesten over de opening van de vliegbasis Mellaha in de vroegere Italiaanse kolonie Tripolis en over het aanwezig zijn van Noordamerikaanse oorlogsschepen in de Middellandse Zee. Al deze dingen wijzen erop, dat de spanning tussen de Verenigde Staten en Rusland voortdurend toeneemt. Dit zal waarschijnlijk nog wel meer blijken op de twee conferenties, die nu a.n de orde zijn. Ten eerste de Londense conferentie, die vandaag begint en naar het gaat over de toekomst van de vroegere Italiaanse koloniën. De tweede brengt de afgevaardigden tezamen van de ministers van Bultenlandse Zaken der Grote Vier om te spreken over het Oostenrijkse vredesverdrag. De voornaamste quaestie bij dit laatste is de Russische eis voor de Duitse bezittingen in Oostenrijk. Sovjet Rusland vraagt 200 millioen dollars plus een groot aandeel in de Oostenrijkse olieproductie. Er zijn bovendien nog vele andere moeilijkheden in zicht. De Palestijnse quaestie is er een, die vele consequenties met zich mede kan slepen. Het ziet er naar uit, dat de Uno een internationaal leger in zal moeten stelien om orde te brengen in het Heilig Land. De landen, die deel uitmaken van de Uno, wordt dan gevraagd om troepen ter beschikking te stellen. Dus ook aan Rusland. Het gevolg zal dan zijn, dat er Russische troepen in het Midden-Oosten komen met alle gevolgen van dien. Eenmaal vaste voet in dit zo begeerde gebied gekregen hebbende, zal Rusland niet zo vlug meer terugtrekken. Het diplomatiek toneel geeft vele toekomstbeelden, maar geen enkele rooskleurig.

In New Dehli werd volgens de riten van zijn godsdienst Gandhi verbrand en zijn as en niet geheel verbrande beenderen zijn in aarden potten verzameld. Deze zullen bewaard blijven in het paleis, waar hij de laatste tijd woonde om op 15 Februari gestrooid te worden in de heilige rivier Ganges. Nehru, de minister-president pan India, heeft verklaard, dat hij slechts aan de regering wil blijven als de verschillende bevolkingsgroepen in vrede met elkander willen leven.

R.T.C.

Zaterdag en Maandagmorgen zijn er geen vergaderingen gehouden.

De volgende sectievergadering zal hedenmiddag plaats hebben, waarin de behandeling zal voortgezet worden van:

1) De grondslagen van de Koninklijke rede van 7 Dec. 1942

2) De indeling van het te hervormen gemeenschappelijk staatsverband en dat aan de hand van de door de centrale sectie tijdens de vergadering van 30 Januari opgestelde leidraad.

DE FEDERATIE MALAKKA.

Engeland herstelde het zelfbestuur in de staten van het schiereiland Malakka. Sir Edward Gent werd de eerste Hoge Commissaris van de nieuwe federatie Malakk. Negen staten bekrachtigden de overeenkomsten, die op 21 Januari getekend werden. Engeland geeft hierbij het gezag op in Malakka met uitzondering van Buitenlandse Zaken, Defensie en het beroep op de Kroonrad.

Singapore blijft een kroonkolonie buiten de federatie. Het algemeen vervoer en de haven lagen één dag stil in Singapore door een staking uit geroepen door de federatie der vakbonden, die een voledige onafhankelijkheid willen.

DE KOMINFORM BIJEEN

De Kominform is, zo zegt men, midden Januari in Joegoslavië bijeen geweest. Dit is de eerste vergadering sedert haar oprichting in Polen verleden jaar September. Het officieel communique meldde, dat de afgevaardigden der communistische partijen der negen landen de vorming bespraken van een communistische redactieraad voor een orgaan van de Kominform. Dat orgaan zou zich speciaal bezig houden met de problemen van een blijvende vrede en van de democratie der volken.

VLIEGTUIG ONGELUK.

Een groot transport vliegtuig is bij Fresno in Californië neergestort. Het vliegtuig dat in brand vloog had 33 personen aan boord, die allemaal om het leven zijn gekomen. Tot nu toe zijn er echter maar 19 lijken gevonden.

Voorbesprekingen R. T .C.

door

Ad. Versney.

Persvertegenwoordiger bij de R.T.C.

Bij aankomst op Schiphol legden vijf leden van de Curaçaose delegatie een verklaring af, waarvan de in Nederland vertoevende heren, Dr. Da Costa Gomez, Alex Curiel en Gerharts, onkundig waren. Hieruit bleek dat er een controverse bestond tussen de later aangekomenen en voornoemde drie heren van de delegatie. Deze controverse werd wel heel duidelijk gedemonstreerd, toen dr. Da Costa Gomez niet op de club „Doesji Corsouw" verscheen en dr. De Regt, die wel in het gezellig hoekje van Curaçao in Nederland was gezeten, op het lezen dier verklaring „spoorslags" naar het Kasteel was gereisd om een ontmoeting te hebben met de heren Jonckheer en v.d. Meer. Doctor Gomez was bedlegerig, een lichte griep, maar toonde zich bij het vernemen van het verslag uit de „Volkskrant" (wij deden dit u in een vorige correspondentie reeds toekomen) zeer ontsteld.

Zondagmorgen had op het Kasteel een informatieve bespreking plaats tussen de heren Jonckheer en v.d. Meer met ir. Albarda en Joekes (P. v.d. A.). Dat het geen bespreking van de gehele delegatie gold, bewees wel het feit, dat de meeste Curaçaose leden, niet aanwezig waren bij deze bespreking. Zo bevond de heer Plantz zich bij zijn zoon, Gomez was te vinden tussen zijn woning en kantoor in Sweelinckplein en Lange Houtstraat 18, de heer Yrausquin had nog steeds te kampen met een lichte griep, die zich gelukkig niet al te ernstig liet aanzien en de andere leden bezochten verschillende steden in auto's, die door de Nederlandse Regering welwillend ter beschikking waren gesteld. De heer Daal maakte in de vroege Zondagmorgenuren een autotocht langs Wassenaar's dreven naar Wassenaar, de heer v.d. Meer zocht het in de namiddag meer in de richting van de Domstad, Utrecht, terwijl de heer Alex Curiel in het regeringshotel „Vieux Doelen" moeilijk te bereiken was. Neen, het was stil op Oud-Wassenaar, buiten was het mild winterweer, de bomen waren kaal en over het landschap hing een vredige stilte.

„Het is aangedikt".

Naar aanleiding van de verklaring van de heer Jonckheer aan de „Volkskrant", zouden wij tisch gaarne het oordeel van de heer Jonckheer willen vernemen. Desgevraagd verklaarde de heer Jonckheer later, dat het verslag „aangedikt" was, althans zijn mening sterker had weergegeven, dan hij oorspronkelijk bedoeld had, terwijl de heer v.d. Meer de quaestie scherper stelde door voor de aanvang van de R.T.C. terstond bestuursveranderingen te eisen. Dit zou dan neerkomen op een onmiddellijke instelling van een verantwoordelijk bestuur, bestaande uit Curaçaoënaars. Dit zou impliceren een onmiddellijke beperking van de bevoegdheden van de gouverneur, die een gedeelte van zijn feitelijke bevoegdheden zou moeten overdragen aan dit in te stellen bestuur. Het A.N.P. voegde hier nog aan toe, dat de verlangde instelling op korte termijn tot stand zal moeten komen. De delegatie van Curaçao zou, aldus ging het A.N.P.-bericht verder, zonder een desbetreffende verzekering niet bereid zijn aan de Conferentie deel te nemen. Zij is van oordeel, dat het hier gaat om een principiële regeling, die niet later ter Rijksconferentie pas moet worden behandeld, maar daaraan vooraf moet gaan. Immers, zij vreest, dat behandeling ter conferentie de totstandkoming van het verlangde verantwoordelijke bestuur te zeer zou vertragen.

Daar in bedoeld A.N.P.-bericht telkens sprake is van „delegatie" ,zou men wellicht de indruk krijgen, dat het bovenaangehaalde het standpunt was van de gehele delegatie. Niets is minder waar.

Tijdens een op Maandagmorgen gehouden conferentie met mr. Jonkman, de Minister van Overzeese Gebiedsdelen — welke ruim twee uren duurde — openbaarde zich de tegenstellingen opnieuw. Heftige besprekingen zijn aan dit onderhoud door de delegatie binnenskamers gevoerd, maar toen de delegatie voltallig bij de minister, tevens voorzitter van de R.T.C. aanwezig was, sprak de woordvoerder, mr. dr. Da Costa Gomez, namens de Curaçaose groep.

Gomez stelt twee vragen.

De spr. stelde daarbij enkele vragen, onder andere betreffende de regeringstoestand van Curaçao, dat nog altijd bestuurd zou worden krachtens een totaal verouderd bestuursstelsel, dat de bevolking van de zes eilanden als één bestuurlijk geheel omvat.

De Staten hebben, aldus de meester-doctor, de ontwikkeling in Azië gevolgd en kwamen tot de overtuiging, dat met behoud van de grondwettelijke constructie in de practijk grote hervormingen kunnen plaats vinden. Reeds nu denken zij aan een administratieve, financiële, staatsrechtelijke en staatkundige afscheiding van het Aruba en de interne reorganisatie van Curaçao, waaromtrent ingrijpende hervormingen mogelijk zouden zijn om een geheel democratische regering in het leven te roepen. De zekerheid, die de Staten ten aanzien van deze punten willen hebben, heeft hen bewogen aan de Nederlandse Regering vóór de aanvang van de Conferentie twee praealabele vragen te stellen, aldus ongeveer dr. Da Costa Gomez.

Volgens de spr. zijn de Staten van mening, dat de Ronde Tafel Conferentie kan slagen, indien de gelijkheid der delen der R.T.C. van te voren vaststaat. Om die reden vraagt de delegatie of de Nederlandse Regering die gelijkstandigheid erkent. De Staten hebben niet op het oog een gelijkheid, die in strijd zou kunnen worden geacht met geformuleerde teksten ener wettelijke bepaling met de gelijkstandigheid de facto. De Staten menen deze gelijkstandigheid in het belang ener openhartige en overtuigende afwikkeling van zaken ter Conferentie te mogen vooropstellen.

De tweede vraag ging uit van de Koninklijke Rede en van het program van Linggadjati, dat voorop stelt de bevoegdheid van de verschillende volken van het imperium tot het vormen van een daerah en zelfs van een negara

voor wat Azië betreft en dus zijn zij van mening, dat de bevoegdheid van het Arubaanse Volk om zich te constitueren als een zelfstandig deel van het Nederlands Koninkrijk onder het Huis van Oranje een gevolg is van het tegenwoordige streven der regering.

Hierdoor menen de Staten, dat de fout van 1848, toen deze gebieden tot één kolonie werden verenigd, zou kunnen worden hersteld.

De Staten zijn, zo vervolgde Dr. Da Costa Gomez, van mening, dat de huidige politieke situatie van Curaçao met zich mede brengt, dat de Regering werkelijk ingrijpe. De spr. vroeg aan Minister Jonkman een bevestigend antwoord te geven op beide vragen, omdat de delegatie en de Staten bereid zouden zijn om op een nog te vinden wijze met de Regering te beraadslagen op welke wijze feitelijke veranderingen in het Bestuur van Curaçao zouden kunnen worden aangebracht in het belang van een nieuw en krachtig staatkundig leven voor de Nederlandse Antillen en het toekomstig staatsdeel Aruba.

De spr. vroeg ten slotte aan Minister Jonkman om deze, zoals hij zeide, ongewone procedure, te willen beschouwen als een blijk van grote vitaliteit en als de drang naar vernieuwing, die in Curaçao heersen. Hoe scherper deze vragen geformuleerd worden, zo besloot de meester-doctor hoe duidelijker ook de wens naar voren treedt, samen te werken aan het nieuwe Koninkrijk en de bestendiging van de band met het Huis van Oranje.

Democraten eisen aftreden gouverneur.

Na deze rede ontwikkelde zich een meer dan geanimeerd debat, dat uiteraard een besloten karakter droeg, maar waarvan in Haagse kringen toch wel bekend geworden is, dat de heer Jonckheer — daarbij gesteund door de heer v.d. Meer — met naam en toenaam het aftreden van de gouverneur heeft geëist. Dr. Da Costa Gomez daarentegen, zou, volgens dezelfde Haagse kringen, verklaard hebben geen persoonlijke invectieven naar voren te brengen, maar zich meer te bepalen tot de staatsrechtelijke structuur, waarop de heer Jonckheer met klem van redenen sprak over „mijn volk", dat ook door bloed zich zelfstandigheid zou wensen te verwerven. Weer was het dr. Da Costa Gomez, die er op wees, dat het Curaçaose Volk meer de weg van de evolutie wenste te betreden. Het slot van de conferentie was, dat ook de Democraten tenslotte aan de R.T.C. deelnemen, zij het dan ook — aldus Jonckheer — voorlopig.

Verwarde situatie op het Kasteel.

Maandagmiddag te vier uur had weer een bespreking plaats van de Curaçaose delegatie, om de gedragslijn vast te stellen. In een sompteuze omgeving van het „Kasteel" was de delegatie in kamer 78 niet meer te bereiken. Hoewel geen communiqué van deze besprekingen werd verstrekt, kan in het algemeen gezegd worden, dat de heren Gerharts en Curiel zich meer aan de zijde van de meester-doctor schaarden, tegen wie juist de democraten onder — men zou haast zeggen „aanvoering" — van mr. v.d. Meer zich te weer stellen.

De heer Gerharts distancieert zich, zoals hij bij enkele gelegenheden openlijk aan de Nederlandse kranten mededeelde, van de opdracht van de Staten. Niet, omdat hij de Nederlandse Antillen geen gelijkstandigheid zou toewensen, maar meer omdat hij zich niet kan verenigen met de wijze, waarop dit naar voren werd gebracht. De heer Gerharts zeide, dat dit in Curaçao nog niet bekend was, daar de voorzitter van de Staten zou hebben nagelaten dit in de openbare vergadering ter kennis te brengen. Wel woont de heer Gerharts alle besprekingen geïnteresseerd bij.

Belangstelling voor Curaçao en Aruba.

Dat er een enorme belangstelling bestaat voor de West, wij hebben het U reeds uitvoerig geschreven. Niet alleen dat de dagbladen grote artikelen over de West publiceren — de N.R.C. en de „Volkskrant" wijdden gehele pagina's aan Curaçao en Aruba, terwijl overal in de Nederlandse boekwinkels het prachtige standaardwerk „Ons Koninkrijk in Amerika" in de étalages tentoongesteld wordt. Wij schreven reeds over de filmvoorstelling van Polygoon, wij zullen U op de hoogte houden van wat het witte doek ons laat zien wat Curaçao en Aruba betekenen.

Ook Amsterdam staat in het teken van de West. Immers, op 28 en 29 Januari zal in het Indisch Instituut de Indische Commissies van de Stedelijke en Vrije Universiteit in samenwerking met de Vereniging van Curaçaose Studerenden een West-Indisch Congrès houden.

Het programma verraadt zorg van samenstelling, naast film over de West — waarschijnlijk dezelfde van Polygoon — zullen vijf voor de West geen onbekende sprekers het woord voeren. Prof. dr. G. C. Heringa zal de opening verrichten, de heer H. de Wit, West-Indisch medewerker van het „Algemeen Handelsblad" zal een inleiding houden over Suriname en Curaçao. In de middag zal mr. dr. H. Pos een lezing houden over Suriname op staatkundig gebied. Voorts zal ook de meester-doctor een lezing houden over Curaçao op staatkundig gebied.

Het belooft een interessante dag te worden.

Misse Nieuws

PROVINCIAAL DER DOMINIKANEN VERTREKT.

Heden vertrek de hoogeerwaarde pater L. Teeuwen, provinciaal van de Nederlandse provincie der Dominikanen, per vliegtuig naar Porto Rico.

De provinciaal verbleef hier enige maanden voor de gebruikelijke visitatie.

De hoogeerwaarde pater wordt op zijn reis vergezeld door pater E. Hentzen. Na de visitatie in Porto Rico zal de Provinciaal via Curaçao naar Nederland terugkeren.

PASTOOR JANDORET.

Tijdens de afwezigheid van pater Zeppenfeldt zal het pastoraat van Jan Doret waargenomen worden door pater B. Baradori.

ARUBA

GESLAAGD.

Deze week slaagden voor het diploma Engelse Handelscorrespondentie, gehouden door de „Nederlandse Associatie voor Practijk-Examens", de heren: H. Cabenda, M. Kuiperi, A. Colino.

Zij werden opgeleid door den heer Hoekstra, verbonden aan het Handelsinstituut „Aruba."

SPEK UIT ARUBA.

Het K.L.M.-persbureau deelt ons mede dat er gisteren een niet alledaagse lading met het lijntoestel der K.L.M. uit Aruba is medegekomen, nl. 2.100 kilogram spek. Het is bestemd voor consumptie op Curaçao.

DE 'MAURETANIA' KOMT.

De 'Curaçao Trading Company' de agenten van de 'Cunard White Star Limited' delen mede, dat het stoomschip 'Mauretania' Maandagmorgen, 2 Februari, Curaçao zal aandoen. Het schip komt uit La Guayra en vertrekt dezelfde dag om 5 uur naar Colon. De 'Mauretania' heeft 786 passagiers aan boord en zal ligplaats zoeken in Caracasbaai.

DE WIELRENNERS GEPAKT.

Eergisterenavond is de politie krachtig opgetreden tegen het euvel der wielrenners en een tiental van deze lastige kwanten werden ingerekend. Het is te hopen, dat de politie doorzet en een einde maakt aan deze soort baldadigheid.

AFSCHEIDSCONCERT.

Beronice Vercelli zal op 3 Februari as. haar laatste concert geven op Curaçao. Dit concert zal plaats vinden in het Theater Brion en om 8.30 pm. aanvangen. Zij zal het publiek een programma ten gehore geven van stukken der beroemde componisten zoals o.a. Liszt, Beethoven, Chopin en anderen.

DE C.V.B. NEEMT BESLUIT.

Naar wij van zeer bevoegde zijde vernemen heeft het Bestuur van de C.V.B. definitief besloten deel te nemen aan het tournooi om het kampioenschap van Midden-Amerika en Caribië te Guatemala.

Aan dit tournooi wordt door de volgende landen deelgenomen: Guatemala, Panama, Costa Rica, Salvador, Nicaragua, Haiti, Puerto Rico en Curaçao. Colombia en Venezuela zijn nog in onderhandeling.

De wedstrijden beginnen op 1 Maart en eindigen op 21 Maart. Op de dagen dat er gespeeld wordt zijn er twee wedstrijden.

Het Bestuur heeft verder besloten 18 spelers de reis te laten maken. Deze spelers worden na 5 Februari aangewezen. Verder zullen drie officiales de reis meemaken en zal de pers vertegenwoordigd zijn.

Men zal van de K.L.M. gebruik maken tot San José en vandaar naar Guetemala per P.A.A.

De dag van vertrek is nog niet vastgesteld.

DE C.V.B. IN TRAINING.

Zaterdag stond de poort van het Stadion wijd open om de belangstellenden gratis te laten genieten van de voorstelling.

Of men genoten heeft weten we niet, maar voor de rust was er zeker niet te genieten. Wanneer de elftallen zich opstellen zien we Matrona in elftal A op de plaats van J. Pieters en de Windt de plaats van Heyliger innemen. in elftal B staat Nicia opgesteld als linksback en Vos in het doel.

Met de wind in de rug had A het niet moeilijk maar hun voorhoed prutste en knoeide geweldig.

Daarbij kwam nog dat de verdediging van B hard werkte en zo moesten doelpunten uitblijven. De Windt mocht al rap zijn A trui verwisselen met die van Haseth.

Misschien was het voor de Windt de eerste keer van zijn leven dat hij op de rechtsbuitenplaats moest spelen.

Het is mogelijk dat het door deze wisseling iets beter ging maar het bleef lood om oud ijzer. De voorhoede van B bracht er nog minder van terecht en speelde bepaald slecht. Er was niemand in deze linie die iets presteerde.

Bernabela gaf eenmaal een mooie cornerbal voor doel die goed ingekopt werd maar Vos die zijn keeperstalenten nog niet geheel vergeten is vangt de bal. Even later stompt hij een harde kogel over de lat. Conquet geeft Dagadan een vlugge kans maar hij trapt overt. Haseth plaatst een corner mooi voor doeld die door Vos internationale wijze verwerkt wordt. Conquet krijgt een kans en schiet hard naast.

De voorhoede van B blijft zo onbeduidend dat de achterhoede van A er niet de minste moeite mee heeft.

Na de rust is Dompi die voor de rust niets te doen kreeg vervangen als ook Juliana. Krips staat nu linksbuiten en Coffie middenvoor. Felipa de man met het schot neemt de plaats in van de Windt, dat is zeker om hem onschadelijk te maken.

Elftal B dat nu het voordeel van de wind heeft komt heel wat beter voor de dag en blijft een tijdje op de helft van A opereren tot na een tien minuten de linksbuiten Krips die vrij staat de bal krijgt toegespeeld en hard in de touwen jaagt.

Er hangt een zware buitenspellucht aan dit punt maar scheidsrechter Visser trekt zich van die minder aangename lucht niets aan en laat A starten. B neemt het spel over en het moedgevende punt brengt hen weer voor de A veste waar Boyé een mooie boogbal naar Boy plaatst, die er zijn hoofd onder zet en Hatot het nakijken geeft 2 — 0 voor B. Wij voor ons hebben de indruk dat beide doelpunten niet gemaakt zouden zijn in een serieuze wedstrijd. Het schijnt dat deze achterstand ook werkt op het eergevoel van A want nu krijgen we spel te zien, maar ze komen voorlopig niet verder dan Luciano en Nicia die honderd procent zijn. Bernabela plaats nog eens een corner die even gevaar oplevert maar daar blijft het oook bij. Dagadan die voortdurend geschaduwd wordt weet een goede kans te scheppen voor Gogo die ze niet benut en naast schiet.

Dan kan het gebeuren dat Conquet tweemaal in de weg loopt als Haseth wil voorzetten. Dagadan krijgt een kans om gevaarlijk te worden en schiet hard op doel maar Vos laat zich niet verschalken. Bernabela wil het nog eens proberen maar Korps blijft hem als zijn schaduw volgen en zijn pogen haalt niets uit.

Eindelijk ziet Dagadan zijn kans. Als hij in vooruitgeschoven positie de bal krijgt, maakt hij een een omwenteling en het volgend ogenblik is het geboerd 2 — 1.

Nu wordt het spannend. Hatot moet een paar malen handelend optreden. De linkervleugel van A komt opzetten en geeft een voorzet naar rechts. Conquet heeft er blijkbaar niet op gerekend en moet zich nog schietbaar maken en daarmee is de kans weg.

Tegen het einde gaat Haseth nog eens langs de lijn en weet na enig geskukkeld naar Dagadan te spelen die een van zijn bekende bewegingen maakt, Luciano ziet het gevaar en loopt toe om het te keren. Net te laat. Het gaatje is geboord. 2—2. En hiermee sluit de vertoning.

De voorhoedekwestie is zeker niet opgelost. Van de tien voorhoedespelers was Dagadan verreweg de beste al was het alleen maar dat hij doelpunten kan maken.

Hij stak kop en schouder boven die anderen uit. Misschien hadden die anderen een slechten dag. We zien met belangstelling uit naar de volgende training.

PATER ZEPPENFELDT NAAR NEDERLAND.

Het bezoek van den Hoog Eerw. Pater Provinciaal L. Teeuwen aan Curaçao en de overige eilanden heeft enkele voorzieningen nodig gemaakt, welke zo spoedig mogelijk met het bestuur van de Orde der P.P. Dominicanen moeten worden opgenomen. In verband met de doorreis van Pater Provinciaal naar Puerto Rico heeft deze aan Pater A. Zeppenfeldt oud-vicaris der P.P. Dominicanen op Curaçao opdracht gegeven naar Nederland te gaan om deze voorzieningen te regelen. Pater Zeppenfeldt zal a.s. Woensdag per K.L.M. naar Nederland vertrekken.

AGENDA

BIOSCOPEN:

WEST-END: „Los amores de un torero" 7 en 9 pm.

ROXY: „The wicked Lady" 7 en 9 pm.

BEKENDMAKING.

De Directeur van het Departement Sociale- en Economische Zaken verwijst hierbij de H.H. Handelaren naar de beschikkingen Nos. 107 en 212, welke bekendgemaakt zijn in de Curaçaosche Courant dd 30 Januari 1948 en waarin de nieuwe maximumprijzen van respectievelijk VERS VLEES en WITTE SUIKER vermeld staan.

CINEOANDIA: „Club Havana" 8 uur.

WIT GELE KRUIS: De dienst van wijkverpleging wordt tot en met 8 Februari as. waargenomen door Zuster Langemeyer, Pasanggrahan, tel. 1227.

APOTHEKEN: De avonddiensten tot en met 6 Februari as. worden waargenomen door: Botica Wilhelmina (Punda) Hendrikplein 7, tel. 2380 en door Botica Central (Otrabanda) Breedestraat 45, tel, 2281.

CUROM:

Maandag: 18.30 Kinderuitzending (P.); 18.50 Dinermuziek; 19.20 Uitzending in het Papiament; 19.35 Disco-nieuws; 20.00 Nieuws; 20.15 Muziek uit de Kinderkamer; 20.30 Sportweek; 20.35 Mailbrief uit Nederland; 20.45 Aether cabaret; 21.30 De wereld sihrijft; 21.35 Melodie en Rythme; 21.55 Het voornaamste nieuws.

Dinsdag: 12 Programma-overziuht; 12.05 Lunrhmuziek; 12.30 Nieuws; 12.45 15 minuten met Kenny Baker.

EMMASTAD

WACHTDIENSTEN.
C.P.I.M.

Maandag

Telegram Afdeling: tel. 307, na 23 uur M. v.d. Water, tel. 553.

Personeel Afdeling: W. Lambij, Mauritslaan 15, tel. 330.

Materialen Afdeling: W. Batelaan, Hotel CPIM, kamer 38, tel. 843/4.

C.S.M.

Rederij: P. J. Hesper, tel. 701.

Scheepsagentschap: 8 — 23 uur Office, tel. 458—551; 23 — 8 uur P. C. Heitlager, tel. 304.

Dok Afdeling: J. Grasman, tel. 228.

Wat denkt de Commissie van Voorbereiding over de R. T. C.

De Commissie van Voorbereiding der Conferentie van vertegenwoordigers van Suriname, de Nederlandse Antillen en Nederland had, blijkens de installatierede van de Minister-President tot taak „voorbereidingen te treffen ter bevordering van een vruchtbare gedachtenwisseling en een doelmatig resultaat der Conferentie."

De Commissie heeft gemeend, dat, ter uitvoering dier taak, zij een schema voor die gedachtenwisseling had op te stellen, omdat bij gebreke van dien de kans op een in de aanvang ietwat verward en chaotisch debat niet gering zou zijn, en men dan toch tot een tijdrovende voorbereiding op de Conferentie zelve zou moeten overgaan.

De Commissie is van oordeel, dat de meest doeltreffende wijze van werken der Conferentie zou zijn, dat de Conferentie eerst beraadslaagt over de algemene richtlijnen, welke zij bij vorming van het nieuwe staatsbestel wenst te zien gevolgd, waarbij de Conferentie zich principieel zal dienen uit te spreken over een al dan niet samengaan der drie gebiedsdelen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen of artikel 6 der overeenkomst van Linggadjati, zulks in afwijking van vroeger gedachte verhoudingen; dat daarna een redactiecommissie een ontwerp opstelt; dat vervolgens de Conferentie over dit ontwerp beraadslaagt en daarover een besluit neemt, opdat het zo spoedig mogelijk in de vereiste vorm kan worden vastgesteld.

Wat de beraadslaging betreft, is het beginsel der openbaarheid te aanvaarden als tot het wezen der democratie behorend. Behalve dat openbare installatie- en sluitingsplechtigheden gewenst zouden zijn, zouden de leden dus in het openbaar hun standpunt kunnen uiteenzetten. Dit sluit echter niet uit, dat een voorbereidende uitwisseling van gedachten in commissie-vergaderingen of besloten plenum-vergaderingen de meningsvorming zou kunnen bevorderen.

De Commicsie heeft het schema, dat hierbij aan de Conferentie wordt voorgelegd, objectief ontworpen, zonder zelve positie te kiezen; zij heeft de gegevens goeddeels geput uit de verslagen van de in 1945 zowel in Nederland als in Suriname en Curaçao ingestelde Commissies van Onderzoek, uit het Verslag der Parlementaire Commissie West-Indië (April 1947), zomede uit een verzameling ambtelijke adviezen, gepubliceerd in „De Plaats van Ned. Indië in het Koninkrijk" Deel II. Onder de vraagpunten komen er verscheidene voor, waarover geen of weinig discussie kan worden verwacht, omdat zij in de Verslagen slechts door enkelen zijn opgeworpen; de Commissie heeft echter gemeend ook deze althans te moeten vermelden.

I. Ten aanzien van de vorm der verhouding tussen de gebiedsdelen zijn in de gemelde Verslagen zeer uiteenlopende denkbeelden tot uiting gekomen. Te onderscheiden zijn:

a. De vorm van het nauwste verband; de **provinciale vorm** voor Suriname en Curaçao, heeft slechts enkele voorstanders gevonden (Surinaams Verslag, blz. 38-39; Nederlands Verslag blz. 65). De Surinaamse Commissie, deze vorm verwerpende, wijst erop (blz. 128 vlg.), dat Suriname tè veel verschilt van Nederland met betrekking tot bevolking, ligging, klimaat, economische omstandigheden en ontwikkeling om in waarheid een provincie daarvan te kunnen zijn. De politieke verhoudingen en vraagstukken in Suriname zijn geheel verschillend van de Nederlandse, de politieke scheidslijnen liggen anders. De Surinaamse leden in de Staten-Generaal zouden dus moeilijk aansluiting kunnen vinden bij de Nederlandse partijen.

b. Daarnaast is de meest losse vorm van samenhang, een **vriendschapsverdrag** eveneens slechts door enkelen voorgestaan. „Slechts zeer weinige stemmen", aldus het Surinaamse Verslag (blz. 38-38)" werden gehoord tot het verlaten van het Rijksverband. Eén der gehoorde personen wenste, dat Suriname alleen door verdragen aan Nederland verbonden zal zijn. Een ander had het verlangen, dat Suriname na een geleidelijke ontwikkeling zou uitgroeien tot een Republiek, welke slechts door een vriendschapsverdrag met Nederland zou zijn verbonden. In één geval werd verandering gewenst in de richting van onafhankelijkheid op dezelfde wijze als de Philippijnen deze verkrijgen van de Verenigde Staten van Amerika, dus met een overgangsperiode."

c. en d. De vormen van **dominion-status** en **statenbond** vonden meer verdediging.

Ten aanzien van de eerste vorm wordt in het Surinaamse Verslag gezegd (blz. 38): „Enigen wensten, dat de uiteindelijke zelfstandigheid binnen het Rijksverband de vorm zal hebben van de „dominion-status" in het Britse imperiale verband, met een Gouverneur als ceremonieel figuur." En in het Nederlandse Verslag is te lezen (blz. 65): „Er is een groep, die voor Suriname en Curaçao de staatsrechtelijke vorm van „dominion-status" geschikt acht, juist omdat deze gebiedsdelen door een grotendeels op Nederlandse cultuur georienteerde en Nederlands voelende bevolking worden bewoond."

De **Statenbonds**-vorm wordt volgens het Nederlandse Verslag door een andere groep verkozen, die meer heil ziet in een dergelijke verhouding, „op basis van vrijwilligheid en derhalve contractueel vast te stellen, overtuigd, dat het verlenen van grotere bevoegdheid aan de organen dezer gebiedsdelen met mogelijkheid van vertegenwoordiging in Staten-Generaal en Raad van State slechts zou worden gevoeld als een verkapte voortzetting der koloniale verhouding."

Het verschil tussen deze beide vormen is, dat bij de dominion-verhouding het enige gemeenschappelijke orgaan de Kroon is, terwijl in de statenbond een gemeenschappelijk orgaan, samengesteld uit **afgevaardigden der delen** bestaat.

De formulering, die in de Imperial Conference van 1926 omtrent de verhouding tussen Engeland en zijn Dominions is gegeven, is deze: „zij zijn autonome gemeenschappen binnen het Britse Rijk, gelijk in status, op generlij wijze gesurbordineerd aan elkander in welk opzicht ook t.a.v. hun inwendige of buitenlandse aangelegenheden, zij het verenigd door een gemeenschappelijke verbondenheid aan de Kroon, en vrijelijk geassocieerd als leden van het Britse Gemenebest van Volken."

Deze vorm laat de functionering van het parlementaire stelsel en de ministeriele verantwoordelijkheid in elk der delen volkomen vrij. Het Surinaamse Verslag zegt ervan (blz.131): zij benadert het dichtst een reële unie van onafhankelijke staten". Over deze qualificatie is men het in Engeland niet eens, noch over alle consequenties; in het rapport van „the Committéé on Inter-Imperial Relations", dat door de Imperiale Conferentie van 1926 werd aangenomen wordt trouwens met zoveel woorden gezegd, dat deze bijzondere vorm „elke classificatie tart en geen wezenlijke gelijkenis vertoont met enige andere staatsrechtelijke ordeming, die thans bestaat of ooit beproefd is geworden.

De statenbonds-vorm kent, als gezegd, een gemeenschappelijk orgaan van afgevaardigden der delen, zoals de Staten-Generaal der Republiek der Verenigde Nederlanden, en het Congres der Verenigde Staten onder de werking van de Articles of Confederation van 1778. Bij deze vorm is derhalve nodig een afbakening van bevoegdheden tussen dat gemeenschappelijk orgaan en organen van de deel-staten.

Dit heeft in de praktijk moeilijkheden opgeleverd.

Daar deze formaties plachten te ontstaan ter gezamenlijke afweer van gevaren, van buiten dreigende, zijn defensie en buitenlands beleid altijd de belangrijkste gemene belangen geweest, die door de Bond waren te verzorgen.

e. In het Surinaamse Verslag wordt door enkelen een constructie voorgesteld, die een engere band betekent, en het **bondsstaatskarakter** schijnt te vertonen, al wordt dit woord niet gebruikt.

„De vier gebiedsdelen van het Nederlandse Rijk", aldus het Verslag (blz. 35) „dienente worden bestuurd door een Rijksregering, welke verantwoording schuldig is aan een Rijksparlement of Rijksraad. Beide organen staan tot elkander in dezelfde verhouding als thans Regering en Parlement in Nederland en verdienen de voorkeur boven de huidige organen, omdat aangenomen mag worden, dat niet alle Nederlandse ministers en parlementsleden een voldoende brede blik hebben om meer dan de betrekkelijk homogene eenheid, die Nederland is, te kunnen overzien. Dit Rijksbestuur regelt de zaken van algemeen Rijksbelang en tevens de onderlinge verhouding der gebiedsdelen. In één geval werd daarbij de wens geuit, dat bij interregionale aangelegenheden Suriname rakende, het college der Staten te voren zal worden gekend. Zaken die alleen één gebiedsdeel aangaan, worden door dit gebiedsdeel zelf geregeld."

Over de samenstelling van dit Rijksparlement of die Rijksraad wordt te dezer plaatse niet verder gesproken.

Op blz. 3 van het Surinaamse Verslag wordt terloops dit orgaan ter sprake gebracht, zonder dat men zich over de samenstelling uitgelaten heeft, behoudens dat daarin drie door de Staten aangewezen leden van Suriname zouden zitting hebben.

Het Curaçaose Verslag stelt een andere samenstelling van het Rijksparlement voor, waardoor een tussenvorm zou worden geschappen tussen de Statenbonds- en de bondsstaatsvorm.

„De wens naar een gemeenschappelijk, het koninkrijk overkoepelend orgaan (of samenstel van organen), waarin de delen vertegenwoordigd zijn, is daar", blijkens het Verslag, „algemeen".

Als benaming worden verschillende termen voorgesteld: „Imperiale Raad", „Rijksparlement" en „Rijksraad."

De Curaçaose Commissie geeft zelve de voorkeur aan de naam „Rijksparlement", boven die van „Imperiale Raad" (Cur.'s Verslag blz. 91). De eerstgenoemde benaming ligt, zo oordeelt zij, te meer in de rede nu het betreffende orgaan in hoofdzaak wetgevende en controlerende arbeid zal hebben te verrichten; om deze laatste reden acht zij ook de naam „Rijksraad" minder juist.

Omtrent de samenstelling van het overkoepelend orgaan werden door de medewerkers weinig bijzonderheden gegeven. De vraag, wie de vertegenwoordigers in het overkoepelend orgaan zal aanwijzen, wordt slechts door drie der aan de enquête medewerkenden beantwoord en wel in deze zin, dat dit zal geschieden door de volksvertegenwoordiging. Naar het oordeel der Curaçaose Commissie zelve, zal het midden tussen de beide weergegeven gedachten de wenselijkheid het meest nabij komen; het voor de bijeen te roepen Rijksconferentie bepaalde getal leden, zou wellicht als basis kunnen dienen (Cur. Verslag blz. 92).

‚De onzekerheid omtrent samenstelling en functie van het overkoepelend orgaan, die in de Verslagen zo duidelijk naar voren komt, is niet verwonderlijk; hier ligt toch een bij uitstek ingewikkeld probleem. Indien dat Rijksparlement op de democratische grondslag van het algemeen kiesrecht, dus naar gelang van de bevolkings-sterkte, zou worden gekozen, zou de vertegenwoordiging voor Suriname en de Antillen niet veel te betekenen hebben. Zou daarentegen aan deze gebiedsdelen een belangrijk groter aandeel in de samenstelling worden toegekend, dan de evenredigheid zou vorderen, dan zouden daardoor de staatkundige krachtsverhoudingen in Nederland worden scheef getrokken.

Hoe zou men de grondslag van het parlementair stelsel en de ministeriele verantwoordelijkheid in dit systeem kunnen vasthouden?

De denkbeelden, in het Curaçaose Verslag geuit, houden niet de instelling van een verantwoordelijke Rijksregering in. De Commissie wenst geen „Rijkskabinet" (blz. 96). Niet geheel duidelijk is, hoe men zich dan de functionering van dat Rijksparlement precies denkt. Hoofdzakelijk wetgevend zal die taak volgens sommige medewerkers van de enquête zijn, althans niet adviserend aan enig ander orgaan, als Kroon of Staten-Generaal (blz. 93 van het Cur. Verslag). Hoe zal die wetgevende taak echter in werking worden gesteld en gehouden?

Dit blijkt niet; men spreekt verder vooral over de belangen, waarover die taak zich zal uitstrekken.

Dit voert tot het volgende onderwerp.

II. De taak-verdeling (inwendige- en rijksaangelegenheden).

In het Curaçaose Verslag wordt betrekkelijk uitvoerig over dit punt gehandel (blz. 87 vlg. en 93 vlg.).

De Cur. Commissie bespreekt eerst het begrip „inwendige aangelegenheden", dat zowel de Grondwet als de Curaçaose en Surinaamse Staatsregelingen kennen. Gelijk bekend, is daarvan evenmin een nauwkeurige begrenzing te geven als van het begrip „huishouding" van provincie en gemeente; geen poging daartoe is tot dusver geslaagd. De Curaçaose Commissie acht het dan ook onmogelijk uit te maken, wat de eerste categorie omvat. Maar ook onnodig; de gezamenlijke belangen worden behartigd door een gemeenschappelijk orgaan; aan dit orgaan staat ten aanzien van een bepaalde materie de beslissing, of zij als gemeenschappelijk, dan wel als intern behoort te worden aangemerkt. De Rijksconferentie zal echter wel, volgens de Cur. Commissie, behoren vast te stellen, welke zaken van den beginne af gemeenschappelijk zullen worden behartigd (blz. 93). Zeer zeker behoren daartoe: de defensie, de staatsregeling, het Nederlanderschap. De wijze, waarop men deze belangen wenst verzorgd te zien, wordt in het Cur. Verslag verder uitgewerkt (blz. 94 vlg.). De rechtspraak ziet men niet als een gemeenschappelijk belang, maar een bijzondere voorziening zal ter zake toch niet kunnen worden gemist, zo meent men (blz. 95).

Ook het Surinaamse Verslag trekt geen scherpe grenslijn tussen inwendige aangelegenheden en Rijksaangelegenheden.

De vraag, wat onder laatstgenoemd begrip is te verstaan, acht men niet volledig te beantwoorden. (blz. 127). Wel worden enkele belangen genoemd, die daartoe in elk geval behoren, nl.: buitenlandse zaken, Rijksdefensie interregionale economische belangen en interregionaal vervoer, muntwezen en nationaliteit. Deze opsomming is echter niet limitatief bedoeld. In geval van twijfel wil ook het Surinaamse Verslag het hogere orgaan, de Rijksraad, daaromtrent laten beslissen; het trekt een vergelijking met de verhouding van Rijk, provincie en gemeenten naar ons bestaand bestel, en acht dienovereenkomstig een vernietigingsrecht van de Kroon van de Rijkswetgever of in strijd zijn met het Rijksbelang, nodig (blz. 127).

III. Het aantal rijksdelen op het westelijk halfrond.

Er zijn drie mogelijkheden denkbaar:

a. de bestaande twee Rijksdelen.

b. een federatie van de Rijksdelen Suriname en Antillen.

c. drie Rijksdelen, in verband met de stroming welke zich voordoen onder een deel der bevolking van Aruba.

In de Verslagen schijnt men meestal te zijn uitgegaan van de opvatting sub a. Er zijn echter enkele stemmen opgegaan voor de opvatting sub b. (verg. Nederlands Verslag blz. 62, 65, 71. „De Plaats..." Deel II blz. 111).

Als argumenten daarvoor worden aangevoerd, dat economisch beide delen genoegzaam op elkaar zijn afgestemd en de lange afstand tussen de delen reeds door het moderne verkeer zou zijn overbrugd. Op blz. 71 vlg. van het Nederlandse Verslag wordt een schema voor een dergelijke vereniging gegeven.

Zij zou zeker bezuiniging in de top van het bestuur en in enkele diensten opleveren. Het is echter niet te ontkennen, dat de geographisch-economische structuur zeer uiteenloopt; Curaçao is een eilandengebied, gericht op handel en scheepvaart, terwijl Suriname een agrarisch land is. In het Ned. Verslag wordt er verder op gewezen (blz. 62), dat de administatieve vereniging, in 1828 geproclameerd, reeds in 1845 meer ongedaan is gemaakt.

Wat het sub c. genoemde

denkbeeld aangaat, dit werd in een adres-beweging van Arubaanse ingezetenen tot uiting gebracht. In het Curaçaose Verslag wordt betoogd (blz. 79 en 90), dat de vraagstukken, waarop de in Aruba bestaande politieke belangstelling en activiteit zich orienteren, niet in de eerste plaats de verhouding Nederland-Curaçao betreffen maar de vraag naar de positie van Aruba in het staatsdeel Curaçao. Primair is daar: autonomie tegenover Curaçao in deze zin, „dat de behartiging van eigen, locale Arubaanse belangen worde opgedragen aan plaatselijke, Arubaanse organen.

Naar het oordeel der Curaçaose Commissie vormt deze Arubaanse tendentie niet een vraagstuk dat aandacht vraagt in het kader van de reconstructie van het Koninkrijk, maar is het eerder een probleem van interne aard, datdoor Curaçao zelve zal moeten worden opgelost. Zij voegt daaraan echter de restrictie toe: „tenzij vorming van een afzonderlijk staatsdeel beoogd mocht worden." Dit nu wordt in deze Arubaanse stroming inderdaad gewenst en de Conferentie zal dus daar omtrent een besluit moeten nemen.

IV. Het verslag van de Parlementaire Commissie West-Indië maakt melding van een constructie die uitdrukkelijk de gedachte van de **eenheid van het Rijk** voorop stelt. In grote trekken wordt deze constructie bepleit in een memorandum van de Curaçaose R. K. Partij, dat aan de Parlementaire Commissie werd verstrekt.

Hoewel het memorandum in het bijzonder aandacht wijdt aan Curaçao, komt de gedachte aan een **eenheidsstaat met sterk gedecentraliseerde delen** sterk naar voren. De behartiging van de afzonderlijke belangen door eigen organen van wetgeving en bestuur, doch krachtens fundamentele beginselen neergelegd in een gemeenschappelijk ontworpen Grondwet voor het Koninkrijk, wijst hierop. Verder is het beginsel van zelfwerkzaamheid evenzeer uitgangspunt als de vorming van een krachtig gemeenschappelijk centraal gezag. De bevoegdheden van het centrale gezag, zullen daarom niet limitatief doch enuntiatief in de nieuwe grondwet moeten worden vermeld, zodat het betrekken van andere onderwerpen in de sfeer van gezamenlijk overleg en uitvoering mogelijk zal zijn.

Onderwerpen, die evident behoren tot de locale sfeer zullen pan meetaf in de Grondwet van het Koninkrijk tot de competentie van de autonome delen moeten worden gebracht; aan de andere kant zullen ook de gemeenschappelijke belangen van meetaf aan de zorg van het gemeenschappelijk gezagsapparaat dienen te worden toevertrouwd.

De regeling van de belangen die in de Grondwet niet aan het centrale gezag ter behartiging worden overgelaten, behoren tot de competentie van de locale organen, totdat de noodzakelijkheid of de wenselijkheid van gemeenschappelijke behartiging zich voordoet.

De grondgedachte van dit stelsel komt hierop neer, dat de meest bevredigende oplossing van het probleem van de staatkundige reconstructie, die zal zijn, waarbij de gedwongen eenheidsstaat omgezet wordt in een staatsorganisatie, waarin de delen als afzonderlijke rechtsgemeenschappen in een vrijwillig aanvaard staatsverband samenwerken.

V. Zowel in het Surinaamse Verslag (biz. 128) als in het Nederlandse (blz. 11, 13, 67 v. v) acht men een constructie **zonder nieuwe overkoepelingsorganen** denkbaar, in welke geval de Nederlandse organen zouden zijn aan te vullen met overzeese krachten. In het Nederlandse Verslag worden verschillende voorstellen genoemd tot aanvulling der Staten-Generaal alsook van de Raad van State; sommigen beogen aanvulling van alleen Tweede, enkele aanvulling van alleen Eerste Kamer.'

Zou enerzijds bij een constructie als hierbedoeld de hechte band tussen Nederland en de West Indiën worden versterkt en de economische en financiele eenheid worden bevorderd (gelijk eveneens bij de constructie sub IV vermeld het geval zou zijn), terwijl het gemeenschappelijk huishouden hier zeer sober wordt gehouden, anderzijds is de vrees voor een gebrek aan krachten overzee niet ongegrond; immers permanent verblijft van functionarissen uit Suriname en Curaçao in Nederland is niet verantwoord en periodieke overkomst levert evenzeer bezwaren op.

Op blz. 12 van het Nederlands Verslag wordt nog vermeld de mening van een enkeling, dat de zetel- en stemmenverhouding zó bezwaarlijk zou zijn vast te stellen, dat hij daarom reeds een gemengde vertegenwoordiging voor het Koninkrijk niet te verwezenlijken acht. Ook wordt waarschuwend gewezen op de slechte resultaten in dit opzicht in Frankrijk opgedaan.

eHt feit zij nog gereleveerd, dat het vraagstuk der afvaardiging van de Overzeese Gebiedsdelen in de Staten-Generaal voor het eerst ter sprake werd gebracht bij de behandeling der begroting van Nederlands-Indië voor het dienstjaar 19). Kon de toenmalige Minister van Kolonien zich om verschillende redenen niet verenigen met het denkbeld van opneming van koloniale afgevaardigden in het parlement, toegezegd werd dat deze kwestie onder de aandacht van de staatscommissie voor de Grondwetsherziening zou worden gebracht.

Genoemde Commissie verwierp het denkbeeld ener Indische afvaardiging in de Staten-Generaal niet geheel. Bij de behandeling van de Grondwetsherziening eind 1921 kwam de kwestie wederom in de Tweede Kamer aan de orde. De Regering kon de toevoeging aan art. 94 (thans 97) Gw. betreffende toelating van tijdelijke vertegenwoordigende lichamen in de Staten-Generaal (voorstel Cramer) niet aanbevelen, doch verklaarde dat, indien „de staatkundige ontwikkeling van de kolonien te eniger tijd aanleiding geeft om naar deelneming in werkelijken zin aan de behandeling van zaken in de Staten-Generaal te streven, invoering van het instituut van koloniale afgevaardigden zal zijn te overwegen." Ook met het amendement-Marchant beogend het toevoegen aan art. 94 (97) van een vierde lid: „Het vertegenwoordigend lichaam in Nederlands-Indië, Suriname en Curaçao kan aan een of meer zijner leden opdragen de belangen van het gebied voor te staan in de vergadering der Staten-Generaal bij de behandeling van onderwerpen rakende die belangen", kon de Regering niet instemmen, doch zij was bereid in de Grondwet vast te leggen het horen van de vertegenwoordigende lichamen overzee over voorstellen van wet Indië, Suriname en Curaçao betreffende (art. 63 lid 2 Grondwet).

Dit onderwerp vond uitvoeriger behandeling in een afzonderlijke nota: „Afgevaardigden der Overzeese Gebiedsdelen in de Staten-Generaal", toegevoegd als Bijlage II.

VI. Ten slotte is nog in het Nederlandse Verslag het denkbeeld van een „dwarsverbinding" geopperd. „Enige weinigen", aldus het Verslag (blz. 24), „achten een dwarsverbinding tussen de autonome delen voldoende om de eenheid van beleid in het Koninkrijk te verzekeren. Zij stellen zich voor een college van overleg in het leven te roepen samengesteld uit leden van de uitvoerende macht der gebiedsdelen, waaronder ministers die departementen met een koninkrijkskant beheren en uit hoge functionarissen, b.v. de Gouverneur-Generaal van Nederlands-Indië, de Vice-President van de Nederlandse Raad van State. Dit college zou de bevoegdheid hebben voorstellen van wet te doen aan de volksvertegenwoordigingen der gebiedsdelen omtrent onderwerpen, welke meer dan een gebiedsdeel aangaan of ook om na raadpleging der landsvertegenwoordigingen zelf bindende beslissingen voor het gehele Koninkrijk te nemen."

Deze „dwarsverbinding" is in wezen een variant van de „dominion-status". In het Britse Gemenebest van Volken vindt ook geregeld overleg plaats in „Imperial Conferences", waarin de Eerste Ministers van de Gebiedsdelen tezamen komen en trachten tot gemeenschappelijke richtlijnen te komen. De „dwarsverbinding" gaat iets verder, door aan het overlegorgaan ook recht van initiatief te geven voor ontwerpen, die in elk der parlementen der gebiedsdelen zouden worden ingediend, èn door hoge ambtenaren daarin op te nemen. Daardoor wordt het systeem iets meer gecompliceerd en minder doorzichtig; maar het is tenslotte een nuance voor hetzelfde type.

VII. Naar het oordeel van de Voorbereidings-Commissie zal voorts bij de gedachtenwisseling over de verschillende mogelijkheden met betrekking tot het nieuwe staatsbestel een beschouwing van de economisch-financiele aspecten van de diverse genoemde vormen, waarin de verhouding tussen de gebiedsdelen zou kunnen worden gegoten, niet kunnen worden ontbeerd. Staatkundige zelfstandigheid hangt ten nauwste samen met zelfstandigheid op economisch en fiancieel terrein.

Het zou bijvoorbeeld ongetwijfeld de discussie over de toekomstige staatsrechtelijke structuur ten goede komen, indien daarbij tevens in de eerste plaats t.a.v. het staatsdeel Suriname de mogelijkheden zouden kunnen worden onderzocht tot opheffing van zijn financiele afhankelijkheid van het moederland, een factor, welke de verwezenlijking van werkelijke autonomie belemmert. Hoewel de Nederlandse Antillen in veel gunstiger positie op dit gebied verkeren, is toch de basis, waarop de huidige welvaart rust, betrekkelijk smal en voor de toekomst niet geheel verzekerd.

Bestudering van mogelijkheden tot versterking der economische constellatie in het kader van de nieuwe staatkundige verhoudingen, komt derhalve voor dit staatsdeel eveneens wenselijk voor.

Daarbij zou vooral aandacht moeten worden besteed aan de positie, die de West-Indische gebiedsdelen (in de toekomst) in het Caraibisch gebied (zullen) innemen.

In dit gebied vinden thans wijzigingen plaats in de staatkundige status, zowel wat eigen structuur als de verhouding tot de verschillende moederlanden betreft, die niet zullen nalaten hun stempel te drukken op de eonomische verhoudingen in de Caribbean. Verscheidene dezer politieke hervormingen hebben een duidelijke economische achtergrond.

Als zodanig worden genoemd de oncorporatie van de Franse gebiedsdelen in de Republiek, het opnemen in de Verenigde Staten van Noord-Amerika van Puerto Rico en tenslotte de van Engelse zijde ingezette poging tot federering van het West-Indische gedeelte van het Britse Rijk, welke laatste wel zeer belangrijke economische aspecten vertoont.

Het samenvoegen der handelsvloten van „Il gran Colombia" (Ecuador, Venezuela en Columbia) vertoont eenzelfde tendens tot blokvorming onder kleine zelfstandige staten.

Deze hergroepering van het merendeel der Caraibische landen houdt een duidelijk gevaar in van economische isolatie der daargelegen Nederlandse staatsdelen.

Het behoeft derhalve geen nader betoog, dat de politieke kracht en innerlijke waarde van welke toekomstige vorm van samengaan ook, dezer staatsdelen met Nederland, ten zeerste afhangt van de mate, waarin zij, geruggesteund door Nederland, als een sterk blok kunnen bijdragen tot het welzijn niet in de laatste plaats van het gehele gebied waartoe zij behoren.

Het zal hierbij niet zozeer om directe financiele steun behoeven te gaan of om grote aantallen arbeidskrachten, alswel om een bijstand, die men tot het wezen zelf van deze nieuwe vorm van gelijkberechtigd samengaan zou kunnen rekenen. Nederland zou namelijk in gemeenschappelijke samenwerking zijn grote ervaring op practisch elk gebied ter beschikking kunnen stellen en met zijn betrekkingen in Europa en met Azië en Afrika, deze twee staatsdelen in het Caraibisch gebied een aparte en belangrijke plaats kunnen doen innemen. Aldus zouden deze staatsdelen indirect ook over een apparatuur beschikken waardoor zij onmiddellijk medezeggenschap zouden kunnen hebben in het werk van het Caraibisch gebied als onder andere door the Caribbean Commission is geëntameerd.

VIII. Tot welke formuleringen de conferentie ook moge komen met betrekking tot de meest doeltreffende vorm, welke de toekomstige staatkundige betrekkingen tussen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen zouden dienen aan te nemen, het behoeft naar het eenparig oordeel der Commissie van Voorbereiding geen uitvoerig betoog, dat de in de voorbije periode historisch gewortelde culturele verbondenheid, welke zowel in Suriname als in de Nederlandse Antillen op ieder terrein van het maatschappelijk leven zijn invloed doet gelden-evenals de eeuwenlange aanraking met deze op het westelijk halfrond gelegen staatsdelen niet heeft nagelaten mede haar stempel te drukken op het Nederlands geestesleven-in een op nieuwe leest geschoeide intensieve culturele samenwerking zal behoren te worden voortgezet.

Immers het op te trekken staatkundig bouwwerk zal zijn waarde en inhoud vooral ontlenen aan de mate waarin de daarin verenigde krachten op economisch, sociaal en cultureel gebied ten behoeve van het geheel gemobiliseerd zullen samenwerken.

In de eerste plaats rust hierbij op Nederland, dat historisch verantwoordelijk is voor de bestaande toestand, de plicht om die culturele en sociale bijstand — in de meest ruime zin des woords — te verstrekken, welke onmisbaar is als complement van de te verlenen politieke zelfstandigheid.

Eerbiedigend het eigen gegroeide en zich richtend op een harmonische ingroei in de locale omgeving, zal Nederland de verzorging van het geestelijk leven dier staatsdelen, van het onderwijs en de opvoeding, van de kunsten en wetenschappen, de techniek en het verkeer, de bijstand in personeel en materieel, op voortvarende wijze ter hand moeten nemen, vooral door opleiding van locale krachten en het doen gebruikmaken door deze staatsdelen van de Nederlandse hulpbronnen.

De specifieke geaardheid van Suriname en van de Nederlandse Antillen maken deze gebieden aangewezen op een dergelijke combinatie van autochthone krachten en deelgenootschappelijke hulp, omdat zijzelf op dit tijdstip als zodanig minder voorbestemd lijken om zich tot in details uit te rusten met de zo uitgebreide apparatuur van scholen, instituten, laboratoria enz. enz., welke een moderne samenleving behoeft om doelmatig te kunnen werken en haar plaats in het internationale bestel te kunnen handhaven.

De geografische ligging van Nederland in Europa maakt dit land bij uitstek geschikt voor het verstrekken van bijstand als bemiddelaar tussen de West-Europese beschaving en die van het westelijk halfrond. De vensters van het Nederlandse huis hebben eeuw na eeuw opengestaan om er de zeewind en de landwind ongehinderd doorheen te laten blazen. Een van Nederland's grootste cultuurhistorici heeft erop gewezen, dat geen ander volk zo gelijkmatig de stroom van verschillende West-Europese cultuurkringen heeft kunnen verwekken als het de Nederlanders gegeven is. Het is een kostbare weelde genoemd, dit begrip voor, deze gelegenheid tot verwerking van de geestelijke gaven der gehele Westerse beschaving.

De overeenkomstige ligging anderzijds van de Nederlandse Antillen alsook tot op zekere hoogte van Suriname in het hart van het Amerikaanse wereldeel, op de overgang tussen de Noord- en Zuid-Amerikaanse beschaving, belooft in deze culturele samenwerking, welke nieuwe stimulansen zal ontvangen uit de zelfwerkzaamheid der gewonnen politieke zelfstandigheid, ook voor Nederland bevruchtend te werken en een prikkeld te zijn tot groter krachtsinspanning.

Op deze wijze zullen de drie landen versterkt door de medewerking en steun van elkander met groter kracht en waarde in eigen omgeving werkzaam kunnen zijn.

Zonder hier een bepaalde voorkeur te willen uitspreken, is de Commissie niettemin overtuigd, dat hoezeer de overheid voor deze culturele en soiale samenwerking niet gezegd is, dat de rechtstreekse verzorging door de overheid zelve op alle terreinen, die deze activiteit zal bestrijden, organisatorisch en psychologisch het meest gewenst zou zijn.

Hierbij dient uiteraard onderscheid te worden gemaakt tussen datgene wat behoort tot de meer onmiddellijke uirusting der overzeese staatsdelen ter verwezenlijking van de aanstaande politieke zelfstandigheid (omvattend derhalve bijstand in personeel en materieel, opleiding van personeel e.d.) waarin de overheid naar mag worden aangenomen de leidende rol zal hebben te spelen, en datgene wat meer in algemene zin tot de culturele en sociale samenwerking behoort (zowel van incidentele als blijvende aard), waarbij vooral het particulier initiatief op de voorgrond zal moeten treden.

Hoewel beide vormen van samenwerking vanzelfsprekend ten nauwste samenhangen met de uiteindelijke beslissing inzake de staatkundige wijze van samenleven, kunnen in dit verband de onlangs ontworpen stichting voorlichting Nederlandse Antillen-Nederland, alsmede de in voorbereiding zijnde „Stichting voor de culturele samenwerking tussen Nederland, Indonesia, Suriname en de Nederlandse Antillen" als aantrekkelijke voorbeelden worden genoemd van een samenwerking op cultureel en sociaal gebied, die alle recht doen wedervaren aan de verschillende gebieden zelve alsmede aan de verhouding van overheid en particulier initiatief.

De zozeer van de Nederlandse maatschappijstructuur verschillende samenleving in Suriname en de Nederlandse Antillen zullen ongetwijfeld grote eisen stellen aan de te verlenen Nederlandse bijstand, welke dit land echter op grond van zijn uitzonderlijke sociale rust overtuigend en puttend uit rijke ervaring kan verlenen. Zo vraagt met name een in de eerste phase van ontwikkeling verkerende arbeidersbeweging, ontstaan op de Nederlandse Antillen tengevolge van de daar gevestigde olieraffinaderijen en de grote scheepvaartbeweging om een spoedige vorming van verantwoordelijke en kundige leiders, die, tezamen met de leidinggevende figuren uit de plaatselijke bankiers-, handels- en scheepvaartkringen die arbeidsverhoudingen en samenlevingsvormen zullen moeten scheppen, welke onmisbaar zijn voor een gezonde krachtige maatschappelijke groei en ontplooïng van een zelfstandig volksbestaan.

Voor Suriname geldt mutaties mutandis hetzelfde; ook hier, waar nieuwe welvaartsbronnen worden aangeboord en een industrialisatie in opkomst is, terwijl de heterogene samenstelling der bevolking nog aparte aspecten aan de verschillende problemen verleent, is aan daadwerkelijke sociale belangstelling van de Nederlandse overheid en van Nederlandse sociale organisatie dringend behoefte.

Aldus zouden zowel op cultureel als op sociaal gebied de beste mogelijkheden en waarborgen worden geschapen voor de bevolking van Suriname en de Nederlandse Antillen, alsook voor die van Nederland, om zich geestelijk en technisch aan te passen aan de veranderde verhoudingen, zonder verstoring van het historisch gegroeide en de in gang zijnde ontwikkeling van het geestelijke, zedelijke, culturele en sociale leven, alsmede om zich in te leven in de nieuwe wijze van samengaan in de vorm van een vrijwillige verbondenheid in een volledig deelgenootschap.

IX. Opgemerkt moge nog worden dat alle bovenstaande constructievormen ontworpen worden in een tijd, waarin men zich een 4 delig verenigd Rijk dacht (Indonesië inbegrepen). Indien men in aansluiting aan art. 6, lid 2 van de overeenkomst van Linggadjati zou besluiten tot een andere constructie, b.v. een nauwer afzonderlijk samengaan van Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen, ware hiermede de rekening te houden.

De Voorbereidings-Commissie meent in de bovenstaande samenvatting een schema te hebben gegeven van de vraagpunten, waarover de discussie zou kunnen lopen, en een besluit zou kunnen vallen. Wanneer dit is geschied, zou, zoals reeds in de aanhef werd opgemerkt, op het aldus nader afgebakende terrein een redactie-commissie zich aan de verdere uitwerking kunnen zetten, en haar ontwerpen aan de Conferentie in pleno voorleggen.

